OIKEUSMINISTERIÖ
Lainsäädäntöneuvos
Markus Tervonen

Muistio
5.7.2019

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS YHDISTYSREKISTERIÄ JA USKONNOLLISTEN YHDYSKUNTIEN REKISTERIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN VOIMAANTULOSTA

1 Asian tausta

Laki yhdistyslain muuttamisesta (497/2016) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2016. Lailla muutettiin yhdistyksen purkamista koskevia säännöksiä sekä lisättiin yhdistyslakiin yhdistyksen rekisteristä poistamista koskevat säännökset siten, että yhdistysrekisterin ajantasaisuutta voidaan ylläpitää paremmin. Lisäksi lailla selvennettiin säännöksiä yhdistyksen kokouksen päätöksen pätemättömyydestä ja helpotettiin yhdistysten rekisteri-ilmoitusten tekemistä. Voimaantulosäännösten mukaan lain 48 §:n 2 momentin säännös hallituksen muiden jäsenten kuin puheenjohtajan ja nimenkirjoittajan ilmoittamisesta rekisteröitäväksi ja 48 §:n 3 momentin säännös muiden rekisteriin ilmoitettavien hallituksen jäsenten velvollisuudesta allekirjoittaa rekisteri-ilmoitus tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Voimaantulosäännös oli tarpeen, koska hallituksen kaikkien jäsenten rekisteröinnin mahdollistavaa Patentti- ja rekisterihallituksen tietojärjestelmäuudistusta ei voitu toteuttaa samassa aikataulussa lainvalmistelun kanssa eikä järjestelmäuudistuksen aikataulua voitu arvioida tarkasti lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyn aikana.

Euroopan parlamentin ja neuvoston neljännen rahanpesudirektiivin ((EU) 2015/849) täytäntöön panemiseksi tarvittava lainsäädäntö (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laki rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräät niihin liittyvät lait) tuli pääosin voimaan 3 päivänä heinäkuuta 2017. Uudessa laissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017) säädetään muun ohella yhdistysten ja uskonnollisten yhdyskuntien velvollisuudesta pitää yllä tosiasiallisia edunsaajiaan koskevia tietoja. Edunsaajia koskevien tietojen ilmoittaminen toteutetaan tekemällä yhdistysrekisteristä ja uskonnollisten yhdyskuntien rekisteristä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kantarekistereitä. Tämä toteutus edellyttää Patentti- ja rekisterihallituksessa tietojärjestelmämuutoksia, joiden toteuttamiseen voitiin ryhtyä vasta lain voimaantulon jälkeen ja joiden toteutuksen tarkkaa aikataulua ei voitu arvioida lakien eduskuntakäsittelyn aikana. Tästä syystä neljännen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoon liittyvän yhdistyslain muuttamisesta annetun lain 462/2017 sekä uskonnonvapauslain muuttamisesta annetun lain 463/2017 voimaantulosta säädetään voimaantulosäännösten mukaan valtioneuvoston asetuksella.

Patentti- ja rekisterihallituksen tietojärjestelmien uudistaminen on edennyt siten, että edellä mainittujen yhdistyslain ja uskonnonvapauslain muutosten edellyttämät yhdistysrekisterin ja uskonnollisten yhdyskuntien rekisterin käsittely- ja tietopalvelujärjestelmien käyttöönoton on tarkoitus tapahtua 16.9.2019.

2 Asetuksen sisältö

Asetuksessa säädettäisiin, että yhdistyslain muuttamisesta annettu laki (462/2017) tulee voimaan 16 päivänä syyskuuta 2019. Mainitulla lailla on muutettu myös yhdistyslain muuttamisesta annetun lain (497/2016) 48 §:n 2 momentti, minkä johdosta yhdistyslain muuttamisesta annetun lain (497/2016) osalta säädetään pelkästään 48 §:n 3 momentin säännöksen voimaantulosta 16 päivänä syyskuuta 2019. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin, että uskonnonvapauslain muuttamisesta annettu laki (463/2017) tulee voimaan 16 päivänä syyskuuta 2019.

3 Vaikutukset

Asetuksella ei ole vaikutuksia valtiontalouden kannalta. Yhdistysten ja uskonnollisten yhdyskuntien rekisteröinti ja tietojen ylläpito on tietojärjestelmäuudistuksen yhteydessä siirretty samaan järjestelmäkokonaisuuteen, jossa kaupparekisteri toimii ja jossa tarvittavat toiminnallisuudet ovat olemassa. Siirtymä rahoitetaan PRH:n maksutuloilla. Yhdistysten ja uskonnollisten yhdyskuntien liittäminen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään on rahoitettu valtion vuoden 2017 talousarviosta. Yhtenäisiin asiointi- ja tietojärjestelmiin siirtyminen mahdollistaa yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ja sen kantarekisterien yhdenmukaisen kehittämisen tulevaisuudessa.

Asetuksesta ei seuraa uusia velvollisuuksia yhdistyksille tai uskonnollisille yhdyskunnille. Asetus helpottaa jossain määrin yhdistysten rekisteri-ilmoitusten tekemistä. Yhdistyksen hallituksen kaikkien jäsenten rekisteröiminen on vapaaehtoista. Yhdistyksille ja uskonnollisille yhdyskunnille on jatkossakin tarjolla nykyistä vastaavat perustamiseen ja muuhun rekisteröintiin liittyvät palvelut.

4 Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu oikeusministeriössä. Ehdotuksen valmistelussa on kuultu työ- ja elinkeinoministeriötä, opetus- ja kulttuuriministeriötä sekä Patentti- ja rekisterihallitusta. Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

5 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 16 päivänä syyskuuta 2019.